

Eşek Gözlüm

– vuslati · 11 Ocak 2014

Biz kişiğulları özellikle şairler, uğur böceği, karınca, kelebek, arı gibi böcekleri kutsarız. Bunun yanında gül, menekşe, lale, sümbül, çiğdem, nergis, elma, zeytin, kiraz, nar, servi gibi bitkilerde kutsadığımız bitkilerdendir.

Diğer taraftan yabani hayvanlardan “aslan gibi delikanlı” derken aslanı, “ceylan gözlü” derken ceylanı, hatta sürüngenlerden asla karşılaşmak istemediğimiz ve yüzü soğuk dediğimiz yılanı bile “rakibine yılan gibi sarılıyor” sözünü kutsarız. Kuşlardan “ allı turnam” diyerek turnayı, “keklik sekişim” derken kekliği, “bülbül avazım” derken bülbülü kutsarız.

En çok kutsadıklarımız ise gül, bülbül, ceylan, turna, elma, zeytin, kiraz, nar, kelebek gibi canlılardır.

Bütün bu ve benzer canlıları kutsayan kişiğulunun her gün beraber oldukları hatta etinden, sütünden, yumurtasından, yününden, kılından, derisinden, gübresinden yararlandığı, yük taşımada faydalandığı, ev bekçiliği yaptırdığı hayvanlara bakış açısı nedir?

Bir yerde, muhtaç olduğumuz evcil hayvanları kötüleme, hor görme, küçük görme, hatta hatta lanetleme aracı olarak kullanmamız ne kadar acıdır. “Öküz oğlu öküz” derken öküzü, “inekliyor” derken ineği, “ koyun gibi millet” derken koyunu, “ it oğlu it” derken köpeği, “eşek sıpası” derken eşeği, “ katır gibi inatçı” derken katırı, “Abdurrahman Çelebi” derken keçiyi, “çok gezen tavuk...” derken tavuğu vermiş, kötülemiş oluyoruz.

Keçi ile ceylan birbirlerine çok benzeyen iki hayvandır. Belki ömrümüzde hiç görmediğimiz ceylanı gözünden dolayı kutsarız da aynı gözlere sahip keçiye gelince yereriz. Türk töresinde atın önemli bir yeri olmasına rağmen kutsama gibi bir durumumuz olmamıştır.

Hele hele dünyanın en güzel gözlerine sahip olan eşeği bırak bir ceylan gibi gözlerinden dolayı kutsamayı köpekten sonra en fazla aşağılama ve hakaret aracı olarak kullanırız. Sevdiğimize zeytin gözlüm veya ceylan gözlüm dediğimizde güzel bir tepki almamamız mümkün değil. Fakat eşek gözlü dediğimizde de olumsuz tepkiyle karşılaşırız. O sevdiğimiz kişi en güzel gözün eşekte olduğunu bilse bile.

Tabi ki bunun birincil nedeni edebiyat alanında özellikle şiirimizde eşek gözünün güzel gözlü anlamında kullanılmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Peki, “eşek gözlüm” edebiyatımıza bir “ceylan gözlüm” gibi övücü bir manada girer mi, sanmıyorum. Girebilmesi için başlangıç tarihi bilinmeyen bazı değer yargılarımızın değişmesi gerekir ki bu da biraz zor görünüyor.

Güneşi, ayı, yıldızı, mavi göğü, toprağı, suyu kutsarda kişioğlu en güzel gözü kutsamaz.

Bazen aykırı çalışmaların da olması gerektiğini düşünerek samimi düşüncelerle yazdığım aşağıdaki çalışmayı değerli okuyucularımızın görüşlerine sunuyorum.

Ne Ataşa Yandım Ne Nara Yandım

Ne ataşa yandım ne nara yandım,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.
Ne alına yandım ne mora yandım,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.

Tepeden tırnağa bütün bedene,
Ne şirin gamzeye ne siyah bene,
Yanmadım inan ki nazenin tene,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.

Zülüfler yay çizer bahardan kışa,
Her vakte kiblegâh etsem de hâşâ,
Yakmadı cemalin yanmadım kaşa,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.

Ağız mey kadehi dil ise kudüm,
Yanağı gül pembe sevdama begüm,
Nur tutan kirpiğe yanmadım gülüm,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.

Vuslatî mühürlü dudaklar dürüm,
Mecnun'dan beriye belki ilk sürüm,
Gönlümde tutuklu çöllerde hürüm,
O Eşşek gözlere yandığım gibi.

Osman Öcal